

ZUID-HOLLAND

Concept verkiezingsprogramma 2023 - 2027

*Hoogheemraadschap van Schieland
en de Krimpenerwaard*

**WATER RAAKT ONS
ALLEMAAL!**

INHOUDSOPGAVE

Inhoudsopgave.....	2
Inleiding.....	3
Kandidatenlijst CDA HHSK.....	5
Het waterschap	6
Veilig, robuust en voldoende water	8
Innovatief, duurzaam en gezond	11
Realistisch en betaalbaar.....	13

INLEIDING

Het CDA is van mening dat de rol en betekenis van waterschappen relevanter is dan ooit. Het waterschap past zich aan de opgaves van vandaag aan en vraagt een groot adaptief vermogen. Van versneld water moeten afvoeren naar nu in delen van Nederland water juist langer vasthouden om het afvoersysteem ´ meer tijd te geven om water af te voeren ´ met minder overlast. Vertraagde infiltratie en watervasthoudende bassins kunnen van belang zijn in gebieden waar de drinkwatervoorziening, natuur en voedselvoorziening onder druk staat. We doen dit samen, inwoners, boeren en agrarische sector, bedrijven, natuurbeheer en recreatie.

Water raakt ons allemaal zoals de droogte van afgelopen zomer die eenieder in zijn tuin zal herkennen. Maar ook indrukmakende gebeurtenissen van verder weg, zoals de hoogwatergolf die in 2021 grote delen van Limburg onder water zette, zullen vele mensen nog wel herinneren. Zo zijn er steeds meer zorgen over “te droog, te nat, te zout” als gevolg van klimaatverandering en bodemdaling. In het beheergebied van het hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard maakt de stijging van de zeespiegel het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) meer nodig dan ooit.

Het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) staat voor een enorme opgave: de grootste dijkversterkingsoperatie sinds de Deltawerken. Om overstromingen in Nederland te voorkomen, worden de komende 30 jaar in heel Nederland 1.500km aan dijken en 400 sluizen en gemalen versterkt.

Innovatie, bestuurlijk leiderschap, versterking van de samenwerking van partijen in de waterschapsketen en de burger dichtbij verbonden aan het waterschap is meer dan ooit nodig. Met betekenis geven aan onze kernwaarden rentmeesterschap, gespreide verantwoordelijkheid, gerechtigheid en solidariteit wil het CDA het verschil maken in de diverse waterschapsbesturen. Rentmeesterschap is de basis voor het handelen van CDA-fracties in het waterschapsbestuur. Vanuit een besef van verbondenheid tussen de huidige en toekomstige generaties voelt het CDA zich geroepen tot zorg voor natuur en cultuur. Nu en voor de toekomst.

Dat betekent dat het werken aan het waterschap altijd in samenspraak is met betrokkenen en omgeving om tot noodzakelijke veranderingen en verbeteringen te besluiten. Niet alle individuele initiatieven individueel beoordelen op toelaatbare overstromingsrisico's, maar vooraf duidelijke kaders: waar mag bouwen wel, waar niet en waar onder randvoorwaarden.

Het CDA Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard wil vanuit de kernwaarde 'rentmeesterschap' zich inzetten voor een veilig, robuust, realistisch, betaalbaar, innovatief en duurzaam beleid. Realistisch, misschien kan niet alles, en dan is duidelijkheid aan de voorkant belangrijk. Nu en in de toekomst!

Teun Visscher

Lijsttrekker Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard

KANDIDATENLIJST CDA HHSK

1. Teun Visscher / Rotterdam
2. Hans van Leeuwen / Nieuwerkerk aan den IJssel
3. Christina Koussiouri / Rotterdam
4. Jos Huizinga / Schoonhoven
5. Marieke Pronk / Rotterdam
6. Fred Slappendel / Krimpen aan den IJssel
7. Arjan Benard / Capelle aan den IJssel
8. Arnold de Leeuw / Krimpen aan den IJssel
9. Frits von Meijenfeldt / Zoetermeer
10. Saskia van Vuren / Bergschenhoek
11. Arjan Blacquièrre / Gouda
12. Jan Verbeek / Nieuwerkerk aan den IJssel
13. Kees Larooij / Stolwijk
14. Christine Eskes / Rotterdam
15. Kees Schep / Bergambacht
16. Wybe Zijlstra / Nieuwerkerk aan den IJssel
17. Dorenda Gerts / Waddinxveen

HET WATERSCHAP

Nederland kent 21 waterschappen en de grenzen worden vaak bepaald door gebieden waar een rivier doorheen stroomt of door beschermende stelsels van dijken. Vijf waterschappen worden hoogheemraadschap genoemd. Zo ook het hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard (HHSK). De waterschappen regelen de waterkeringszorg, het waterkwaliteitsbeheer en het waterkwantiteitsbeheer. Kort gezegd gaat het om 'droge voeten', water van goede kwaliteit en voldoende water en de zorg voor de water- en vaarwegen.

Het bestuur van het waterschap bestaat uit een algemeen en dagelijks bestuur. In de Waterschapswet staat dat de waterschappen aan geld moeten komen door belasting te heffen. Het waterschap betaalt bijna alle kosten van het belastinggeld. Het is daarom belangrijk dat de belangen van de burgers worden vertegenwoordigd door de gekozen leden van het algemeen bestuur die als taak hebben om kaders te stellen, het uitgevoerde beleid te controleren en de burgers te vertegenwoordigen. De voorzitter wordt meestal 'dijkgraaf' genoemd. De leden van het algemeen bestuur die de inwoners vertegenwoordigen worden rechtstreeks door de inwoners ('ingezetenen') gekozen en vertegenwoordigen dus de belangen van de burger.

De verkiezingen van de waterschappen worden op dezelfde dag gehouden als de verkiezingen voor de Provinciale Staten: op 15 maart 2023. Een belangrijke dag dus!

KERNCIJFERS

van het Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard (HHSK)

Het beheergebied van HHSK omvat (gedeelten van) de gemeenten Rotterdam, Krimpenerwaard, Krimpen aan den IJssel, Capelle aan den IJssel, Zuidplas, Gouda, Waddinxveen, Zoetermeer en Lansingerland. Het is een combinatie van stedelijk en landelijk gebied.

Grootte	: 35.108 ha
Inwoners	: 603.027
Woonruimten	: 278.000
Rivierdijken	: 71 km
Overige dijken	: 340 km
Gemalen	: 70
Awzi	: 9
Begroting 2023	: € 114.5 miljoen

Onze speerpunten kort samengevat

- CDA HHSK zet zich in voor veilige dijken, voldoende water in rivieren en sloten, schoon en gezond water en duurzaam en betaalbaar waterbeheer
- CDA HHSK stimuleert recreëren in ons prachtige en diverse gebied (op en rond het water)
|
- CDA HHSK zet zich ervoor in de natuurdoelen te halen en dit op een betaalbare wijze te realiseren
- CDA HHSK wil inwoners en bestuur weer samenbrengen, inspraak vergroten, bewonersinitiatieven stimuleren en erop toezien dat het waterschap haar beloften altijd nakomt
- CDA HHSK wil goede uitvoering van de afspraken die we samen maken en overbrugging van verschillen, waarbij de menselijke maat altijd centraal staat
- CDA HHSK vindt het belangrijk dat de inwoners ('ingezetenen') waterbewust zijn en wil 'midden tussen de mensen' staan

VEILIG, ROBUUST EN VOLDOENDE WATER

Het zijn de dijken die onder alle klimaatomstandigheden en -veranderingen veiligheid moeten bieden en robuust moeten zijn. In periodes van hitte en droogte. Water raakt ons allemaal, zoals de droogte van afgelopen zomer die iedereen die een tuin heeft zal herkennen. Ook indrukmakende gebeurtenissen van verder weg, zoals de hoogwatergolf die in 2021 grote delen van Limburg onder water zette, staan vele mensen nog bij. Anno 2023 wordt met 'veilig en robuust' meer bedoeld. In het landelijk coalitieakkoord is 'water het leidend principe' benoemd, dat bij gebiedsontwikkelingen leidend en richtinggevend is voor een klimaat robuust Nederland.

- Toekomstig waterbeheer en inrichting van gebieden wordt afgestemd op zowel het afvoeren als het vasthouden van water. De gebiedskenmerken geven daarbij de natuurlijke mogelijkheden weer om water in balans te brengen. We laten 'peil-volgt-functie' steeds meer los en gaan naar 'functie-volgt-peil'. Het CDA steunt dit voornemen maar wel onder de voorwaarde dat voor betrokkenen, die getroffen worden door de effecten hiervan, een realistisch perspectief (en compensatie) geboden wordt. Klimaatstresstest, watertoets en SSW/BRP maatregelen moeten meegenomen worden in de uitvoering van dit voornemen. Plekken die op termijn letterlijk en figuurlijk dreigen te verzuipen zijn niet geschikt voor woningbouw. Het waterschap kan in overleg met de gemeenten ook inzetten op het vasthouden in plaats van afvoeren van water. Realistisch, misschien kan niet alles, en dan is duidelijkheid aan de voorkant belangrijk. Dus niet alle individuele initiatieven individueel beoordelen op toelaatbare overstromingsrisico's, maar vooraf duidelijke kaders: waar mag bouwen wel, waar niet, en waar onder randvoorwaarden. Soort van 'blijf-af-gebieden', 'ga gerust je gang gebieden', 'onder-voorwaarden-gebieden'.

Systemeoverzicht Stedelijk Water (SSW) is de opvolger van het basisrioleringsplan (BRP). In de huidige zorgplichten voor afval-, hemel- en grondwater zijn behalve de riolering ook de openbare ruimte en het oppervlaktewater betrokken. In het SSW worden alle deelsystemen van het stedelijk watersysteem, het functioneren, de beoordeling van het functioneren en eventuele maatregelen beschreven.

- Het CDA steunt innovatieve manieren om ook zo de strategische functie van de agrarische sector een wenkend perspectief te bieden. Natuurherstel en een toekomstbestendige landbouw vragen om gezamenlijk nadenken over de toekomst van de polder. We hebben allemaal een belang bij goed waterbeheer.

- Het CDA ondersteunt proeven om grondwater extra aan te vullen met peil gestuurde drainage of andere technieken geven inzicht in hoe een waterbalans op perceel niveau kan worden gesloten. Het waterverdelingsvraagstuk van neerslagoverschot en neerslagtekort kan worden opgelost onder regie van het waterschap.
- Het CDA wil zich in stedelijke gebieden inzetten op meer vergroening en het afkoppelen van regenwater van het riool, voorkomen van wateroverlast bij hevige regenval door meer groen en wadi's. In de komende periode willen we hiervoor ook vanuit grondwater bezien meer aandacht, met als bijkomend voordeel dat deze maatregelen ook goed zijn om hittestress te voorkomen.
- In veel projecten met participatieaanpak wordt het project aangevuld met maatregelen die niet direct bijdragen aan de waterveiligheid, maar wel aan natuur, leefbaarheid en recreatie. Het CDA steunt deze aanpak zeer maar het dient zich ook te vertalen in een betere financieringsverhouding die zichtbaar moet zijn in de (financiële) bijdrage van deelnemende partijen.
- De grote uitdaging van onze tijd is de woningbouwopgave. Deze woningen verrijzen vaak in kwetsbare gebieden waar bodemdaling en overstromingsgevaar is. Het CDA is zich bewust van deze opgave en vindt dat het waterschap zich constructief kritisch moet opstellen. Woningbouw moet klimaatbestendig zijn. We bouwen voor de komende 50 tot 100 jaar en er zijn indrukwekkende klimaatscenario's!
- Een urgente opgave is de bestrijding van de rode Amerikaanse rivierkreeft in de Krimpenerwaard. Het is één van de uitheemse rivierkreeften die in Nederland voorkomt. Deze soort kan in grote dichtheden voorkomen, zorgt voor vertroebeling van het water, knipt waterplanten af en graaft in oevers. De soort leeft vooral in het veenweide- en laagveenlandschap. Het CDA is grote voorstander van bestrijding van deze Amerikaanse rivierkreeft. Het CDA vindt dat de waterschappen in samenhang met de grondeigenaren alles op alles moeten zetten om effectieve maatregelen te bedenken om deze exoot te bestrijden en dat vervolgens zo snel als mogelijk uitrollen.
- Een goede waterkwaliteit is urgent en in ieders belang. Er dreigt vanwege Europese richtlijnen waar in 2026 aan voldaan moet worden een tweede 'stikstofdossier' als we hier niet adequaat landelijk, dus in samenhang met de overheid en alle waterschappen, op reageren! Het CDA neemt daarbij de KRW-doelstellingen als uitgangspunt.

De Kaderrichtlijn Water (KRW) gaat uit van een aanpak waarin alle wateren in internationale stroomgebieden centraal staan. Tot het internationale stroomgebied van een rivier behoort niet alleen het water van de rivier zelf, maar al het water in de betreffende regio, dus ook bijvoorbeeld vertakkingen, meertjes en grondwater. Nederland heeft voor elk van deze stroomgebieden aparte beheersplannen opgesteld, met alle milieudoelstellingen voor het grond- en oppervlaktewater en de beschermde gebieden. Hierin staan ook de maatregelen om deze doelstellingen te bereiken, zoals verwijderen van waterbodems en hermeanderen van waterlopen, zuiveringsvermogen van rioolwaterzuiveringsinstallaties verbeteren en gebruik van bestrijdingsmiddelen verminderen.

INNOVATIEF, DUURZAAM EN GEZOND

Nederland staat de komende jaren voor grote uitdagingen. We beseffen steeds beter dat we moeten zoeken naar manieren om onze grondstoffen opnieuw te gebruiken. De ambitie is duidelijk en we zijn op zoek naar herbruikbare energie. Op dit moment zitten we midden in een transitie van het gebruik van fossiele brandstoffen naar het gebruik van duurzame energie. Het CDA begrijpt dat er bij deze transities veel vragen en zorgen naar boven komen. Het is terecht dat er zorgen zijn over de betaalbaarheid van een circulaire economie of over de veranderende leefomgeving door de energietransitie. Door in te blijven zetten op innovatie is het waterschap bij uitstek in staat om opgaven te combineren en een bijdrage te leveren aan de opgaves van de toekomst. Op het gebied van landbouw het bevorderen van kringlooplandbouw. Er zijn al talloze mooie voorbeelden in de provincie Zuid-Holland. Laat deze bedrijven ingezet worden als goed voorbeeld en andere agrarisch ondernemers inspireren. Het waterschap kan hierbij faciliterend en ondersteunend zijn door als intermediair tussen agrarisch ondernemers te fungeren.

- Het CDA wil dat er meer mogelijkheden komen voor het terugwinnen van verschillende grondstoffen uit het rioolwater.
- Binnen de waterschappen zijn er veel mogelijkheden voor het opwekken van energie (denk hierbij aan het gebruik van zonnecollectoren en het opwekken van biogas). Deze mogelijkheden moeten zo veel mogelijk benut worden. Het CDA wil het draagvlak voor de energietransitie te versterken.
- Het CDA wil dat onderzoek wordt verricht naar rioolwaterzuiveringsinstallaties als locatie voor het opwekken van groene waterstof. Uit onderzoek blijkt dat dit bij rioolwaterzuiveringsinstallatie vaak zeer kansrijk is.
- Aquathermie moet waar mogelijk als bron worden benut. Zo kunnen we warmte beschikbaar stellen vanuit een AWZI voor warmtenetwerken in de gebouwde omgeving. Waterschappen zien kansen om aquathermie te combineren met andere wateropgaven, zoals verbetering van de waterkwaliteit.

Aquathermie is de verzamelterm voor duurzaam verwarmen en koelen met water. Het gaat om warmte en koude uit oppervlaktewater, afvalwater en drinkwater. Om de warmte of koude te onttrekken wordt een warmtepomp gebruikt. Deze warmtepomp zal aan de hand van elektriciteit de temperatuur uit de rivier, afval of drinkwater opwaarderen naar een hogere temperatuur die gebruikt kan worden in een gebouw voor te verwarmen of verlagen om het gebouw te koelen.

- De problematiek van de medicijnresten die in het oppervlaktewater terecht komen en uiteindelijk in ons drinkwater, moeten zoveel mogelijk bij de bron worden aangepakt. Naast de aandacht die we hebben voor medicijnresten, moeten we nadrukkelijk aandacht hebben voor de microplastics in ons drinkwater.
- Het CDA wil blijven investeren in goede professionals voor de toekomst. Het aanbieden van traineeships op alle niveaus, openstellen van de organisatie en daarnaast ook investeren in (en verbinden met) praktijkopleidingen zijn hierbij van groot belang. Door in te blijven zetten op scholing kunnen we de grote opgaven voor de toekomst aan.
- Het CDA wil inzetten op het hergebruik van afvalwater. Het gaat daarbij om het mogelijk maken van het hergebruik van effluent afkomstig uit de AWZI zodat het inzetbaar is voor landbouw irrigatie. Hiermee verminderen we de druk op het grond -en oppervlaktewater.

Effluent is een term die gebruikt wordt voor gezuiverd afvalwater dat de rioolwaterzuiveringsinstallatie verlaat. Ongezuiverd afvalwater wordt influent genoemd. Over het algemeen bevat effluent nog een deel van de originele vervuiling. Effluent bevat ook steeds vaker meetbare hoeveelheden van geneesmiddelen en hormonen. Met name deze laatste stoffen zijn een bedreiging voor de drinkwatervoorziening en voor de organismen in het oppervlaktewater omdat ze lange tijd in het water blijven en moeilijk te verwijderen zijn.

REALISTISCH EN BETAALBAAR

De investeringen en beheerkosten van het waterschap nemen toe samen met de bijbehorende belastingdruk. Ontwikkelingen om ons heen hebben grote gevolgen, zoals extreme stijgingen van energieprijzen, schaarste aan personeel en bouwmaterialen, stijgende inflatie en HWBP-bijdrage. En dat vraagt opnieuw het doen van (financiële) ingrepen en het krachtig doorvoeren van kostenbesparingen.

- Veel cruciale installaties en assets ten behoeve van het watersysteem, waterveiligheid en waterketen lopen tegen het einde van hun levensduur. Nu de technische levensduur op zijn einde loopt en vervanging nodig is, worden de waterschappen geconfronteerd met hoge kosten. Het CDA pleit er dan ook voor om de komende jaren in kaart te brengen voor welke investeringsopgave de waterschappen staan en vervolgens met een vervangingsstrategie te komen. Hierbij moet een duurzame en circulaire aanpak centraal staan alsmede een reële financiële dekking.
- Waterschappen hebben alles in zich om een grotere rol van betekenis te spelen in de aanpak van waterbeheer op gebiedsniveau. Het waterschap beschikt over veel gebiedskennis waardoor zij in staat zijn de vertaling van nieuwe doelen vorm te geven op gebiedsniveau die realistisch, dichtbij de kerntaken van het waterschap en betaalbaar zijn. Het CDA staat voor het realiseren van integrale gebiedsplannen.
- Wegen behoren niet tot de kerntaak van de waterschappen maar de wegen in de Krimpenerwaard vallen al jarenlang onder het beheer van HHSK. Het CDA zet zich in voor een goed onderhoud van deze wegen en fietspaden. Het HHSK heeft voor deze wegentaak (heffings)regelingen waaruit deze taak bekostigd wordt. Het onderhoud van de weg, waterweg en kadeconstructies kunnen dan in synergie uitgevoerd worden waarin de veiligheid, bereikbaarheid en uitstraling gecentreerd zijn bij één bevoegd gezag. Het CDA pleit echter wel voor onderzoek naar het overdragen van de wegentaak in het beheer en onderhoud van de wegentaak met provincie en gemeenten in de Krimpenerwaard.

- cda@pzh.nl
- 070 - 441 68 34
- Postbus 90602
2509 LP DEN HAAG
- cda.nl/zuid-holland

- CDA Zuid-Holland
- [cdazuidholland](https://www.instagram.com/cdazuidholland)
- [@CDAZH](https://twitter.com/CDAZH)